

Oponentský posudek diplomové práce

Monika Slabá: Spravedlivé hodnocení na 1. stupni ZŠ: případová studie

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Jaroslava Simonová, Ph.D.

Monika Slabá se ve své diplomové práci věnuje tématu spravedlivého hodnocení na prvním stupni ZŠ. Téma považuji za velmi důležité zvláště vzhledem k primárnímu vzdělávání, kdy se postoje žáků k hodnocení a návyky s ním spojené utvářejí, přestože mu obecně není věnována širší pozornost výzkumníků.

V teoretické části se autorka věnuje vymezení pojmu hodnocení, jeho jednotlivých typů a funkcí. Podrobně popisuje různé formy hodnocení, detailní pozornost věnuje vymezení různých typů formativního hodnocení. Klíčová je část, ve které se autorka věnuje vymezení spravedlivého hodnocení. V souladu s odbornou literaturou rezignuje na ztotožnění spravedlivého hodnocení s objektivním hodnocením a zdůrazňuje sociální a autonomní složku hodnocení. Taková definice ovšem poskytuje poměrně málo vodítek pro posouzení, zda je konkrétní hodnocení žáka spravedlivé a otevírá prostor pro konfliktní interpretace.

V empirické části se autorka zaměřuje na popis vnímání spravedlivosti hodnocení ze strany jednotlivých aktérů – žáků, učitelky a rodičů, snaží se tedy zjistit, jaké typy a formy hodnocení považují za spravedlivé. Cenné je, že se rozhodla zaměřit na všechny tři důležité aktéry, okrajově zmiňuje také roli vedení. Pro výzkum vhodně využila design případové studie. Klíčovým zdrojem dat byly skupinové rozhovory se žáky, rozhovor s učitelkou a dotazníky pro rodiče, proběhlo také jedno pozorování on-line výuky. Při analýze dat využila primárně otevřené kódování. Kapitola výsledků je vhodně strukturována dle výzkumných otázek. Autorka se nejdřív věnuje popisu forem a typů hodnocení v distanční výuce, následně se podrobněji zaměřuje na spravedlivé hodnocení z pohledu žáků, učitelky a rodičů. V diskusi jsou získaná zjištění konfrontována s odbornou literaturou. Na konci jednotlivých subkapitol jsou uvedena stručná a výstižná shrnutí, která usnadňují orientaci v práci.

Z popisu výsledků je ovšem patrné, že kategorie „spravedlivé hodnocení“ by vyžadovala podrobnější rozpracování. Pro žáky je dle jejich výpovědí spravedlivé hodnocení takové, které respektuje stanovená pravidla, je časté a obsahuje i popisnou zpětnou vazbu – v tomto pojetí se ovšem ztrácí dimenze subjektivity. Z práce není jasné, zda ji žáci opravdu nevnímají, nebo ji „jenom“ nepojmenovávají.

Práce je psaná kultivovaným jazykem, nicméně objevují se v ní také hovorové výrazy, chyby a překlepy, autorka poměrně často deklaruje svůj souhlas či nesouhlas s výroky respondentů. Limity práce popisují nejenom omezení, která brání zobecnění výsledků, ale také problémy s technickým zpracováním, což není jejich cílem.

Přes výše uvedené dílčí nedostatky přináší práce Moniky Slabé zajímavé výsledky a je potřeba ocenit, že v náročném období pandemie Covid-19 se jí povedlo získat různorodá data od třech skupin aktérů.

Náměty k diskusi:

Jak byste popsala spravedlivé hodnocení na základě výsledků Vašeho výzkumu?

V práci uvádíte, že žáci, rodiče i vyučující považují za spravedlivé „stanovení kritérií, která se dodržují a jsou pro všechny stejná s přihlédnutím na osobnosti žáků“. Uveďte, jakými způsoby je možné přihlížet v hodnocení k osobnosti žáků.

V závěru práce uvádíte, že by Vás zajímaly názory starších žáků na spravedlivé hodnocení. Domníváte se, že by byly odlišné? Proč?

V čem má podle Vás spočívat role vedení v zajištění spravedlivého hodnocení?

Předložená práce splňuje veškeré požadavky kladené na diplomové práce ve studijním programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a nevykazuje žádnou shodu v systému Theses.cz ani Turnitin s jiným dokumentem. Práci doporučuji k obhajobě.

25. 8. 2021, Mgr. Jaroslava Simonová, Ph.D.